

stexice

6⁶⁹/₁₀

UREDNIŠKI ODBOR: Janja Zibler, glavni urednik,
Milan Krsnik, Ivo Dacar, Janez Pogačnik

LIKOVNI PRISPEVKI:

Viktor Bečan, 7. razred: PORTAL (linorez)
Erika Žnidar-ič, 7. razred: PORTAL (linorez)
Miha Dežman, 7. razred: TRŽIČ (risba)
Izidor Ropret, 5. razred: VAZA (linorez)
Marija Tišler, 4. razred: PRI JEDI (linorez)
Primož Legat, 2. razred: MOJ PES (risba)
Maja Zagorc, 1. razred: GOZD (risba)
Alja Robič, 1. razred: MOJE IGRAČE (risba)
Karmen Bučinel, 2. razred: MOJA MUCA (risba)
Srečko Kirn, 5. razred: VAZA (linorez)
Tomaž Pirih, 5. razred: VAZA (linorez)
Janja Zibler, 7. razred: PORTAL (risba)

Glavé so se dvignile, jasno je sleherno
lice,
s krvniki ogabnimi boj izbojevan,
na stežej odpirajo se zatohle temnice,
vesel sprevod se snuje v jutrišnji dan.

(O. Župančič, Osvoboditeljem)

P R E D V E L I K O O B L E T N I C O

Nikdar ne bom pozabil tistega majskega dne 1945. leta, ko sem se izmučen vozil na partizanskem vojaškem tovornjaku proti Ljubljani. Gorenjski vršaci so se bleščali v pomladnem dnevu in tudi Ljubljana se je vsa kopala v soncu. Vračal sem se iz taborišča v svobodno domovino, v belo Ljubljano, ki je tiste dni ozaljšana sprejela svoje osvoboditelje, zmagovito ljudsko armado. Povsod zastave, cvetje, petje in radostni vriski, kajti konec je bilo težkega trpljenja pod okupatorji in domačimi izdejalci.

Četrto stoletje bo preteklo prihodnjega maja od tistih dni, ki smo jih mi starejši doživljali in ponovno bomo v mislih obnavljali spomine na trpljenje. V mislih se bomo srečavali s sorodniki in znanci, z brati in prijatelji, ki so nekoč živeli, pa so tedaj v letih boja za svobodo žrtvovali najdražje, svoja življenja. Ponovno se bodo odpirale rane, ki jih je tedaj neusmiljeni čas zasekal v skoraj slehernega človeka.

Ta obletnica pa bo pomembna tudi za vas, ki teh časov niste doživljali, kajti rodili ste se v letih svobode in doraščate danes, ko mineva četrto stoletje od teh velikih časov naše narodne zgodovine. V šoli pri pouku, iz knjig in časopisov, iz pripovedovanj odraslih udeležencev NOV boste spoznavali ta zgodovinski čas.

Z vestnim delom v šoli in doma se že danes pripravljajte, da boste kar najlepše počastili srebrni jubilej osvoboditve naše domovine.

Mirko Brejc
ravnatelj

Ko jaz v gomili črni bom počival
in zelen mah poraste nad menoj,
veselih časov srečo bo užival,
imel bo jasne dneve narod moj.

(Simon Jenko, Gori)

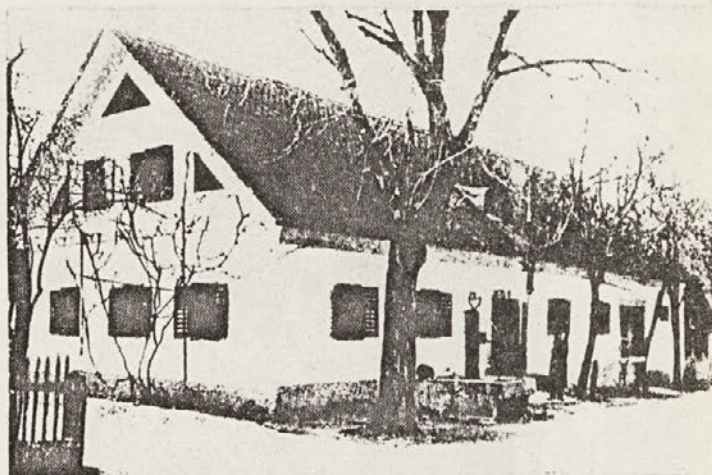
Na naši šoli že tretje leto izdajamo literarni list Stezica. Prvo letošnje številko Stezic bomo posvetili Simonu Jenku in teko proslavili 100 letnico njegove smrti. V listu bi radi učencem prikazali nekaj potez njegovo mladosti in njegovega dela. Nekaj vemo o njem že iz učnih ur v šoli. Ker pa bi marsikoga gotovo podrobneje zanimalo pesnikovo življenje in delo, smo v Kranju obiskali tovariša Črtomirja Zorca, ki je znan prešernoslovec in dela v Gorénjskem muzeju. Nam je odprla prijazna gospa. Ker tovariša Zorca še ni bilo, smo si ogledali muzej. Kmalu je prišel in nes povabil v svojo pisarno. V njej je bilo prijetno toplo in kar kmalu je živahno stekel pogovor. Vprašala sem ga, kaj bi nam lahko povedal o Jenkovih otroških letih, tistih letih, ko je živel še v Podreči.

Prišel je pripovedovati: dne 27. oktobra 1835 se je že bolj ostareli gruntarski pastorki rodil sin. Bil je droban in slaboten. Mati ga je zaradi tega klicela kar za Šmonco. Bil je nezakonski otrok. Oče je bil še pri vojskih, ko se je rodil in se je šele čez nekaj let poročil s pesnikovo materjo. Prva leta je zato Jenko preživel pri očetu svoje matere in se pisal Simon Košenina. Po poroki očeta in matere so se vsi skupaj preselili na očetov dom v Praše.

Jenko je torej v poznem poletju leta 1839 dobil svoj drugi dom. Toda ni ga maral. V Podreči je imel prijatelja še iz zgodnje mladosti in se jš zato večkrat vračal tja. Doma so težko živeli. Oča, kmečki proletarec, se je lotil čevljarstva, mati pa je predla in delala ročna dela, ki jih je prodajala. Družina je rasla leto za letom. Kar naprej so prihajali na svet novi otroci. Starša sta gledala, kje bi lahko še kaj zaslužila, da bi jih preživljala. Jenko je živel v velikem pomanjkenju in revščini, ki ga je spremljala do groba. Med vrstniki so zaradi grenkih občutkov ni dobro počutil. Rajši je bil sam. Zahajal je v gozdove, kjer je poslušal ptičje petje in šumenje vetrov.

Vsak dan se je na čolnu prepeljeval čez reko v Smednik, kjer je obiskoval osnovno šolo. Podoba je, da se je prav takrat razvil slovenskemu narodu prvi razpoloženski lirik Simon Jenko.

Iz Smednika, kjer je poučeval šolmošter, je Jenko odšel v Kranj, kjer je hodil na normalko. Bil je med odličnimi učenci in ponosen na svojo nadarjenost, toda zelo občutljiv. Njegov stric Nikolaj je videl, da je fant nadarjen in ga je zato vzel k sēbi na novomeško gimnazijo. Sedmi in osmi razred je napravil v Ljubljani. Starši so hoteli, da bi bil duhovnik. Ker ni bilo denarja za nadaljni študij, je Jenko res odšel v Celovec v lemenat. Tu je bil študij brezplačen.

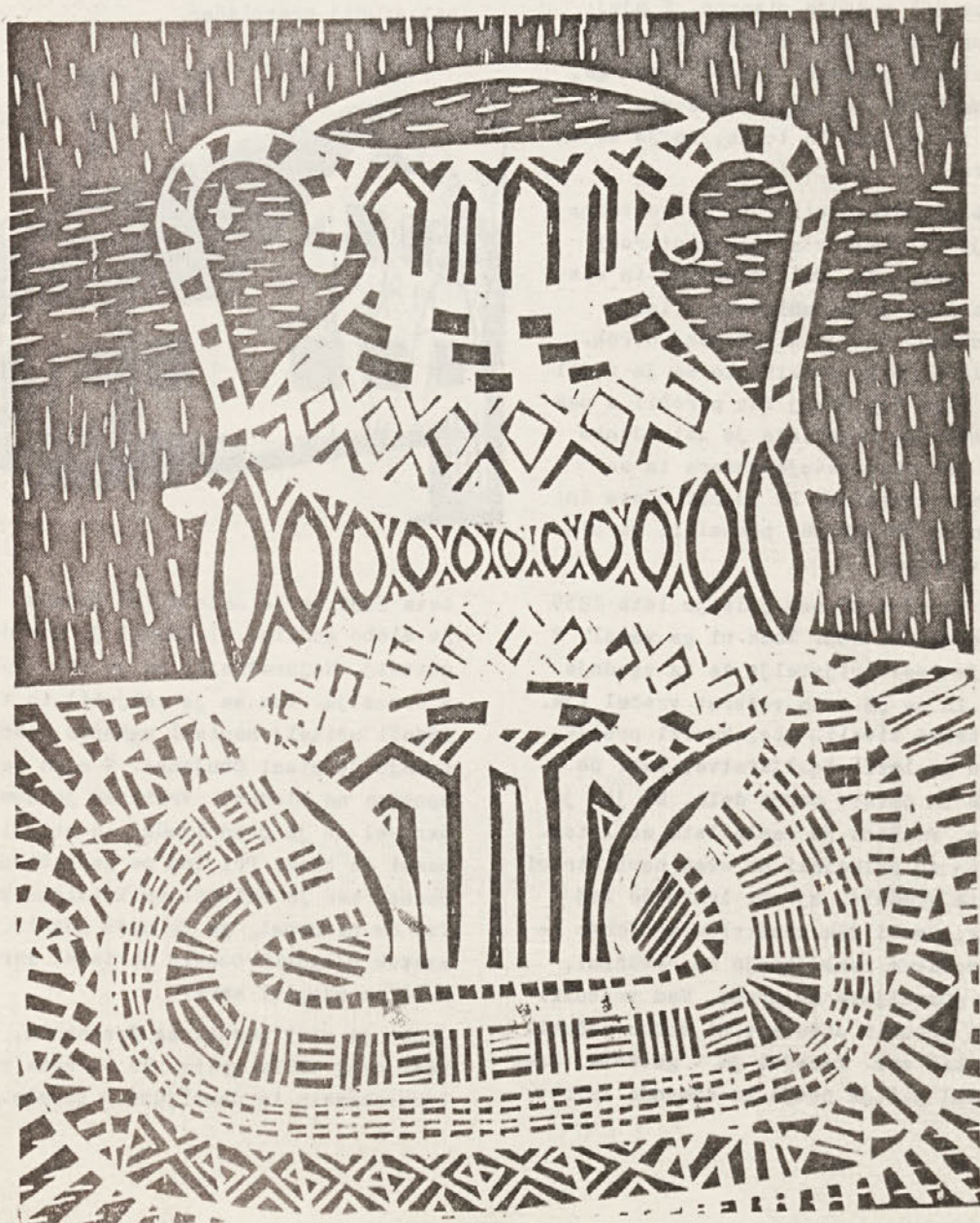
Leta 1856 se je naselil na Dunaju. Tu se mu je slabo godilo. Služboval je kot domači učitelj. Najsrečnejši pa je bil, ko je živel v Črnomlju. Tam se je zaljubil in tudi kot domači učitelj napisal najlepše pesmi. Na Dunaju je pisal Obujenke. V njih je obujal spomine na mladost. Vrnil se je domov. Skrival se je pred ljudmi in zbiral svoje pesmi za tisk. Pri tem pa je doživel hud poraz, ker je naletel na krivične kritike. To, da ni uspel, ga je hudo potrlo. Drugi zvezek njegovih poezij je izšel zaradi tega šele po njegovi smrti.

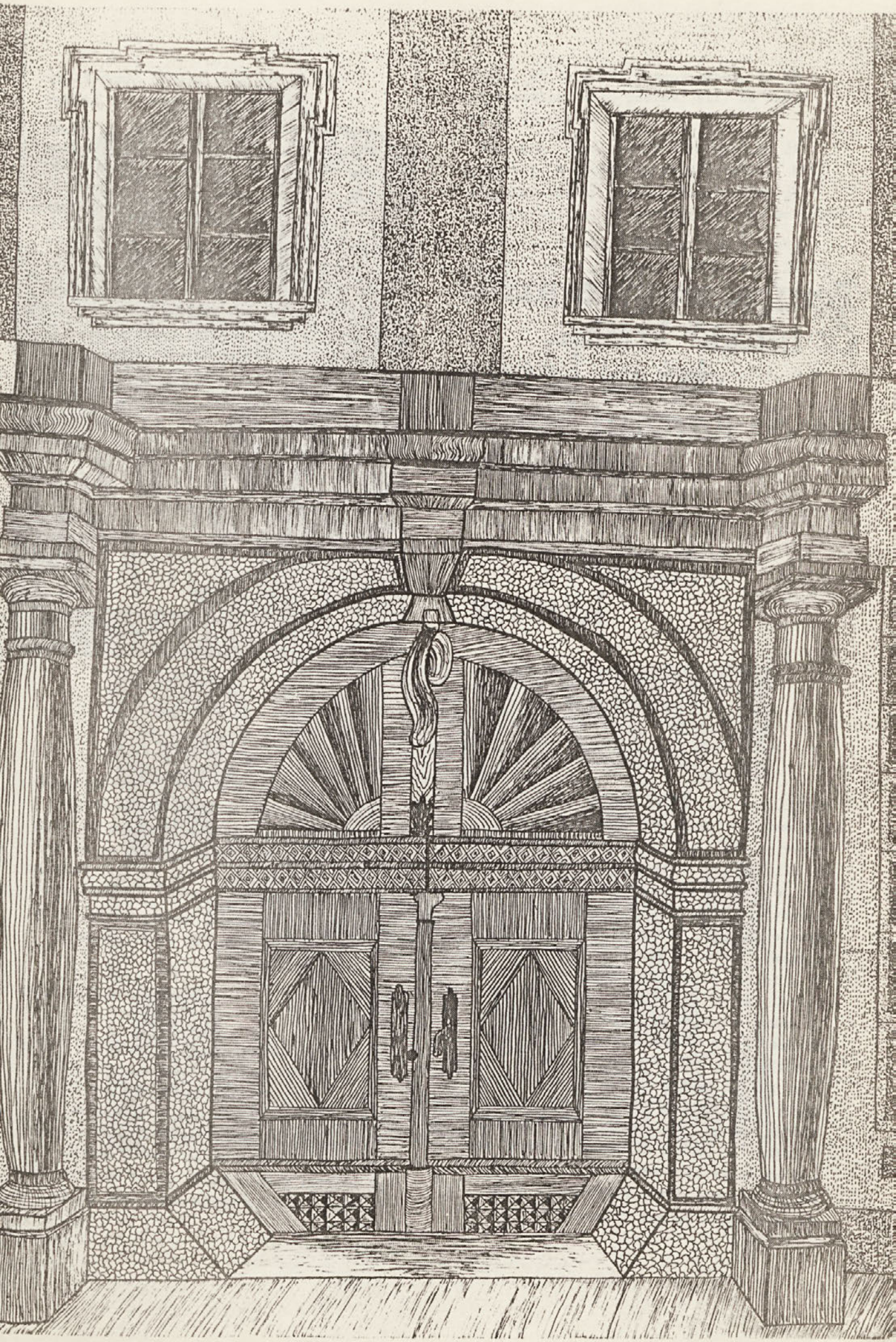
Jenko je prvi pesnik za Prešernom, ki je imel nanj velik vpliv. To se kaže v Jenkovih ljubezenskih in domoljubnih pesmih. Jenkova

pesem je lahko doumljiva tudi za preprosto ljudstvo in je veliko njegovih pesmi tudi uglasbenih. Prešernova pa je težka in se od Jenkove precej razlikuje. Pred smrtjo Jenko ni več pisal. Bil je razočaran nad življenjem in bolan. 18. oktobra leta 1863 je za vedno zatisnil oči v bolniški postelji v Kranju. Svoje najlepše pesmi je Jenko napisal v študentovskih letih. Skupaj s sošolci je izdajal rokopisni list Vaje. Svoje svobodno mišljenje o življenju je prikazal v pesmi Na zbiranju. Sodeloval je pri ureji Slovenskega glasnika. Velik vpliv nanj je imel Nemeč Heine. Pisal je tudi prozadela. Najboljša so: Jeperški učitelj, Tilka, Spomini. Največ snovi za pisanje mu je dalo Sorško polje.

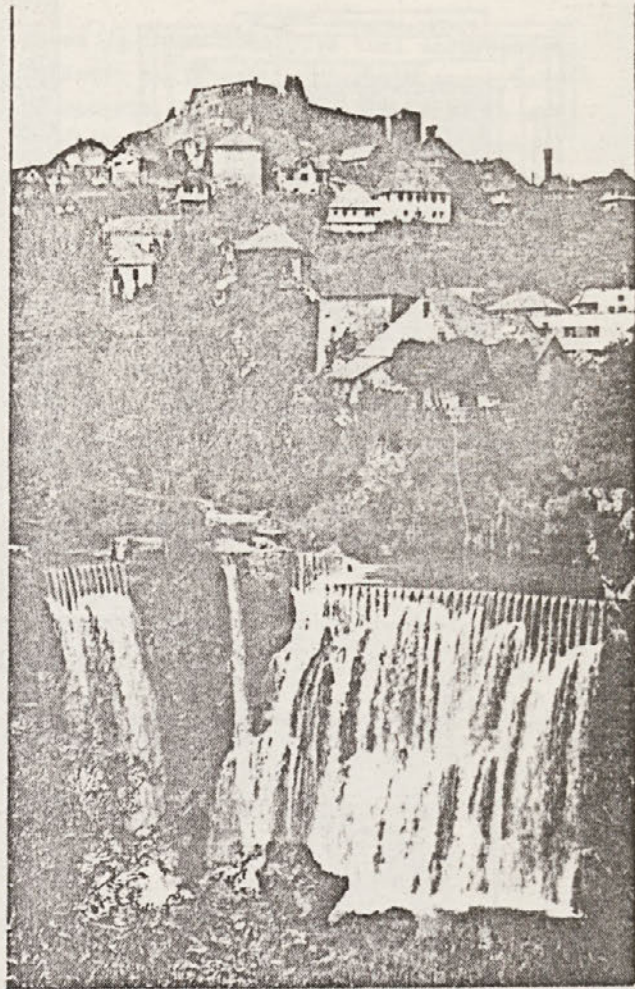
Janja Zibler, 7.a r.

Zemlja, zemljica, mati!
 Če rimaš kruha,
 daj mi kamna;
 še ob kamnu bom
 prepeval

(Cankar,
 Kurent)

Prišli so! Tudi on je prišel! Stisnjen med množico ljudi, ki se je vrnila v domovino. Bil je suh, na upadlih licih ni bilo znakov življenja. Bled in suh kot je bil, je bil podoben smrti. V njegovih velikih izboklih očeh je bilo upanje, upanje, da ne bo našel doma nikogar, ki bi mu moral povedati, kaj je prinesel iz tujine. Kajti ni prinesel tisto, kar so vsi pričakovali, prinesel je nekaj drugega, prinesel je spoznanje, da Amerika ni Indija Koromandija, kar so mislili prej vsi. V tujino je odšel rdečih lic, polnih upanja in sreče, da bo nekoč bogat in ne bo mu treba garati za vsako skorjo kruha. Toda razočaran se je vrnil. V tujini je pustil mladost, zdravje. Včasih ni dobil niti skorjice kruha, bilo mu je huje kot doma, v domovini. Težko se je odločil za pot v domovino, toda šel

je, pripravljen na vse, tudi na najhujše. Prišel je domov. Videl je, da se mu je izpolnila želja, želja, ki se mu je porodila, ko je prišel v domovino, da ne bi našel doma nikogar. Našel ni niti svojega doma, in na kraju, kjer je bil prej njegov dom, je bil sedaj kamen, kamen, ki mu ga je dala domovina, in še ob kamnu je prepeval.

Jelko Ravnik, 8.b

Življenje v domovini je bilo težko. Ljudje so si začeli iskati zaslužek v tujini. "Zgradil si bom hišico, kupil bom to in ono", je mislil prenekateri od njih. Z novimi upi so se odpravljali. Niso pomislili na domovino in so veselo odšli. V Ameriki deželi sanj, so se njihovi upi spremenili v še večjo bedo, kot so jo

užili doma. Velike nade so jih spremenili v razcepance in berače.

Mnogi od njih so se odpravili domov. V domovino so odšli umret. Dolge tedne so se stiskali v podpalubju male barčice. Lačne in utrujene jih je ta odločila na domači zemlji.

Težko so odšli domov. Mnogi so obljubili ženam, materam, otrokom, da bodo prinesli veliko denarja, pa so prišli kot berači s spoznanjem, da ni Amerika Indija Koromandija, da je dežela, kjer moraš trdo delati za košček kruha.

Domovina jih je sprejela mirno in prijazno. Skrila jih je vase in jih hranila in oblačila.

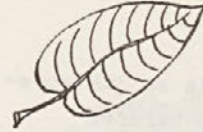
Tisti, ki so prišli domov umret, so se od domovine težko poslovljali. Še težje pa od življenja.

"Domovina, ti si kakor zdravje," so ji govorili. A vendar so morali umreti. Mati domovina jim ni mogla pomagati. Kar je storila tujina, ni mogla zabrisati domovina.

Podrla se je zlata Koromandija v obeh tistih, ki so jo okusili. Podrla se je in ni je bilo več.

Majda Jančič, 8. b

Vso naravo je prekrila prosojna meglica, ki se je neslišno dvigala z jezera, potogale po golih rebrih in obvisela okrog vrbe, kakor da bi hotela zaustaviti pot žarkom sonca, ki je zahajalo za goro, veliko mračno senco. Mrak je legal na široke smrekove gozdove, razprostrte, kakor teman plašč po planotah, po grebenih in gorah. Iz te otožne pokrajine se je le tu in tam belila kaka breza in le na kakšni bukovi vejici je še frfotal listič, ki je žaloval za svojimi brati. Daleč v smrekovih gozdovih se je že oglasila stara, pegasta sova. Nekje v bližini je zašumelo. Bil je jež, ki si je pripravljaval hrano za zimo. Potegnil je veter, še zadnji listič na drevesu je upel, da bo še ostal na veji kak dan ali dva. Veter je potegnil še huje in list odnesel neznano kam. Ponosni vrhovi gora so bili goli in mračni, le zarja ni hotela oditi.

Precej je bilo že mračno, ko se je nekje v daljavi oglasil skovir. Nastal je mrak, narava se je pogreznila v temačen molk.

Marija Tišler, 7.a

Bilo je zgodaj zjutraj, ko sem pogladala skozi okno. Nekaj čudnega sem zagledala. Samo stopnice, ki vodijo v visok blok. Nekaj časa sem gledala in mislila, kaj bi to pomenilo. Spomnila sem se, da je to gosta megla, ki se vali od kraja do kraja, kakor dim iz dimnika. Hitela je svojo pot med gorami in gozdovi. Svetloba je razširila svojo belo tančico čez pokrajino. Vse svetleje je bilo. Zadnje zvezde so ugašale. Ljudje so hiteli na delo, močno oblečeni, ker je bil jutranji mraz mrzel. Tam daleč na hribu je sonce poslalo svoje prve žarke. Pokrajina se je lesketala od rosnih kapljic, na katere je sijalo jutranje sonce. Vse je bilo pusto. Nekaj ur kasneje pa je tudi na ta kraj posijalo sonce. Predramilo zaspance in lenuhe in jih vrglo iz postelje. Otroci so pohiteli na toplo sonce in se vsak po svoje igrali. Pokrajina ni bila več pusta.

Zdenka Horvat, 7.a

Vse naokoli govori, kliče, umira. Boji se smrti, propada. Toda brez usmiljenja razsaja veter. Trga listje. Drevesa ječijo. Nagibajo se drug k drugemu, kot da bi se hotela objeti.

Kako žalostno je. Listje, ki se je preje še lesketalo v soncu, sedaj zapušča veje in pada na tla, kjer se bo spremenilo v zemljo. In kakor človek, ki beži pred strašno smrtjo, se lovi na vejah. Noče pasti, da ga ne pomendrajjo, ne potlačijo. Rado bi kot bleščéče zlato ovijalo skrivnost gozda in mu kraljevalo.

Le dva sta še ostala na veji starega drevesa. Veter ju je premetalal. Žalostno sta gledala za svojimi ubogimi tovariši in se pomenkovala. Tudi za naju bo prišel konec. Nihče, ki je do sedaj padel dol, se še ni vrnil na vejo. Pa tako lepo je bilo, ko smo se vsak večer pogovarjali. Pripovedovali smo si, kaj je kdo videl. Veš, ravno danes, ko je veter vejo potegnil kvišku, sem zagledal kraj, kjer živijo ljudje. Teh veter prav gotovo ne more odnesti, saj imajo hiše in se lahko skrijejo vanje. Tako lepo je bilo. Bele hiše so stale lepo v vrstah, po cestah so švigale čudne stvari. Tovariši so mi pravili, da so to avtomobili. Ampak midva se ne moreva nikamor zateči. Ali boš ti preje padel na tla, ali jaz? Veš, kar rad bi videl, da bi oba skupaj. Nista se mogla več upirati. Objela sta se in odšla za svojimi tovariši.

V mraku pa se je oglasila žalostna pesem umirajočih živih bitij, ki so se še zadnjičkrat poslovila od zvezdnatega neba.

Janja Zibler, 7.a

Nekje na ponosnem vrhu je vzhajalo sonce. Nekoliko nad gozdnatimi grebeni je visel oblak. Nad oblakom se je poigravalo rdeče sonce. Onkraj njega so se žarki delili v sto pramenov, ki so planili visoko v sinjo modrino. Oblak je žarel kot zlato in ko se je sonce spuščalo proti njemu, se je v hipu pretrgal. Tedaj so šinili prameni med smreke in bukve, ki so bile že gole in mračne. Smreke so se v pramenih zalesketale.

Na visoki, gosti praproti se je pobliskavalo brez števila kapljic jutranje rose. Iz doline se je iznad hiš, vrtov, polj in travnikov počasi dvigalo tisoč meglic. Okna hiš so zalesketala. Vsa pokrajina je bila polna žive lepote.

Marija Tišler, 7.a

Jutro je. Mrzlo jesensko jutro, odeto v jutranje megleno pokrivalo. Vse mirno, kakor ob mrtvaškem odru, le tu in tam se zazibljejo majhne vejice, v katere pihlja jutranji veter. Drevesa stojijo tiho, zamišljeno, na njih pa lepi, svetlikajoči se listi, eni lepši od drugih.

Tu in tam srečaš človeka oblečenega v topla jesenska oblačila, ki gre zjutraj skozi park in neusmiljeno hodi po listih, ki so bili še maloprej tako lepi. Zdaj pa so padli z drevesa in ga za vedno zapustili. Med vejami je ostala megla, ki jo je jutranje sonce razpršilo in ni je bilo več.

Viktor Kirn, 7.a

V ULICI HEROJA BRAČIČA

Ko sem bila majhna, sem nekaj let živela v tej ulici, ki ji še danes pravimo Balos. To ime je povzeto po balah, ki so bile nekdanj shranjene v hiši z današnjo številko 5. Prav tako sem navajena še raznih imen, ki so se prijela hiš.

V ulici se zadržujem vsak dan. Tu je šola, ki jo še obiskujem in pa sorodniki. Že zgodaj zjutraj sonce obsije strehe hiš. Ker je že jesen, se tudi ta ne upre kaj dosti. Tako je zjutraj vedno hladno. Tu vidimo otroke, kako hitijo s torbami na hrbtu ali v rokah v šolo. Tisti, ki prihajajo od daleč, se pripeljejo z avtobusom. Zaspanec še vsem sedi na očeh in prav gotovo bi še spali pod tople odeje, če bi jih doma pustili.

Zvonec je oznanil pričetek pouka. O, glej, glej! Tamle po klancu, kjer se začinja ulica, pa teče zamudnik. Joj, kako se mu mudi. Skoraj bi bil podrll staro ženico. Še opravičil se ji ni. Pa saj tudi ni bilo

časa, ker je že izginil skozi vrata. Ženica pa je gledala za njim in se jezila češ: "Glej ga smrkavca! Kar naenkrat ti pridirja kot huda ura in te skoraj podere, potem pa kar izgine. Jej, jej, jej, kaj bo s to mladino?" To rekoč odide naprej mimo tovarne TRIO proti trgu.

Tudi drugi so hiteli po svojih opravkih. Pravkar so se odprla vrata velike hiše in ven je z veliko košaro v roki stopila gospa Lajbsherjeva. O, naša mama se je že vrnila s trga! Pristopim in ji pomagam. Vstala je že ob 5. uri zjutraj. Ko sva šli mimo Kalanove hiše, je ta ravno stopil na prag, da se razgleda za vremenom in naju pozdravi s prijaznim globokim glasom.

Nekaj voham. Seveda, nekemu je prekipelo mleko. Stopili sva v hišo. Čez nekaj časa sem že z zajtrkom na polici gledala skozi okno. Kot da bi se voda ne premikala, teče tiho potok Mošenik, za katerim šumi Tržiška Bistrica. Tudi muca je že na lovu za hrano. Zagledala me je, prijazno pomahala z repom in že izginila za hišnim vogalom. Še na vrtovih je vse tiho. Zemlja je mrzla in nikogar pač ne bi veselilo, da bi se na njej zadrževal. V drvarnici se je oglasil zven sekire. Čez nekaj časa je s košem drv prišel po poti sosed.

Pozimi se cela ulica ovije v snežno odejo. Na oknih so čudovite ledene rože, ki mrzlo gledajo v pokrajino. Spomladi pririjejo na dan številne živalce in zemlja dobi zeleno pokrivalo.

Včasih je bila ta ulica pokrita z vrtovi, med katerimi je peljala le ozka pot. Danes modernizacija spreminja ta del našega mesta.

Janja Zibler, 7.a

LJUDSTVU NA POMOČ!

Zatulila je sirena.

Kot bi trenil, se je zbrala četa gasilcev in hitela na kraj požara. Gorelo je stanovanjsko poslopje. Začeli so gasiti. Prijazen vetrič je poskrbel, da se je požar razširil še na gospodarsko poslopje. Ta požar je bil pošasten.

Gasilci so reševali, kar se je rešiti dalo. Požar je še vedno divjal. Z veliko napora so omejili požar. Še nekaj časa je trajalo, da so požar dokončno pogasili.

Ko je bilo vse pogašeno, so bili gasilci zelo veseli, vkljub temu, da jim je kar lilo s čela. Če ne bi bilo teh mož, bi prav gotovo vse pogorelo.

Tudi vaje imajo večkrat. S temi vajami se urijo in izpopolnjujejo svoje znanje. Prirejajo tudi velika tekmovanja. Tam kažejo svoje sposobnosti in pripravljenost. Najboljši dobijo nagrade za trud, ki so ga vložili v vaje.

Tudi pionirji - gasilci se udeležujejo tekmovanj. Za nagrado jih Gasilska zveza Slovenije pošlje na morje. Tam imajo teoretične ure. Dva dni pred odhodom je testiranje. Tudi na ta način jih pripravljajo na včasih težke naloge.

Upamo, da bo ta organizacija vedno obstajala, in da bodo njeni člani vedno tako pogumni.

Milan Krsnik, 7.a

Žalostno, zateglo, nekako boleče zavija sirena skozi gluho moč s svojimi dolgimi, zavijajočimi akordi in kekor je začela svojo pesem, tako jo je tudi končala.

Tišina! Po cesti ker naenkrat pridrvi gasilni avto, ljudje hitijo na ulice in nastane trušč in hrup, ki ga nismo vajeni. Zmedeni, le na pol zbudjeni otroci tekajo sem in tja, začudeno gledajo svoje starše. "O tem ni dvoma! Požar je!" menijo ljudje, ki so že pritekli iz svojih mehkih, udobnih postelj na mrzlo ulico in gledajo visok, rdeč plamen, kako se vzdiguje proti nebu. Nastane panika. Edino skupina mož s čeladami na glavi in z dolgo lestvijo na ramenih so mirni, prisebni. Ne zgodi se to enkrat, ampak večkrat in ravno zato so prav tile možje gasilci prisebni, kajti oni so edino upanje v rešitev pred strahotno pogubo. In ti možje že hitijo na mesto požara, da opravijo svojo dolžnost. S curki vode začno krotiti požar, drugi pa skačejo v ogenj s sekirami ter sekajo tramove, da se požar ne bi razširil na hiše v soseščini. Ogenj začne slabeti in gasilec se obeta zmaga.

Oglasi se petelin in najavi oblačno, temno jutro, žalostno pogorišče pa zgovorno priča o dogodkih neusmiljene noči.

Željko Perko, 7.a

N A L O V U

Zgodnje novembersko jutro je. Na nebu prijazno mežikajo zvezde. Počasi prihaja svetloba in korak za korakom se ji umika noč. Strupeno mrzel veter veje prek skalnih slemen. Pot je naporna. Sneg je trd. Na površini je zaradi mraza in vetrov, ki neprestano noč in dan divjajo po hribih, zamrznjen. Lovce sem prosila, da me vzamejo s seboj na lov. Sprejeli so me.

Noč smo prespali v gorski postojanki. Pod Storžičem in sedaj trudoma in previdno lezemo proti vrhu gore. Prejšnji dan smo opazili čredo gamsov in lovci se niso mogli premagati, da jih danes ne bi šli zasledovat. Bili smo že pod vrhom gore, ko smo jih zagledali. Z vso neglivo so bežali od vzhodne strani. Planili smo na tla za velik snežni zamet. "Le kaj jih je pregnalo?" smo takoj pomislili. Toda na odgovor ni bilo treba čakati. Od tam, kjer so živali zbežale, se je začul strašen pok in ogromna gmota snega se je pričela valiti z neznansko neglivo v dolino. Zdelo se mi je, da sneg pod nogami kar pleše in od groze sem še nekaj časa čisto trda občepela na mestu in opazovala snežni prah, ki se je počasi posedal nazaj.

Zasmilile so se mi uboge živali, ki se morejo preganjane kar naprej boriti za svoj obstoj. Upala sem, da zaradi plazu ne bomo nadaljevali poti in jim teko prizanesli. Toda želja se mi ni izpolnila. Previdno smo korak za korakom nadaljevali pot v smeri, kamor so živali zbežale. Čez dobre pol ure smo jih zagledali. Nemirno so poskakovali po snegu in se dričale po globeli. Koza vodnica je previdno nastavljala kratke uhlje in gledala na vse strani, da bi opazila sleherno nevarnost. Divje koze imajo namreč izredno razvit sluh in voh. Na srečo je veter vlekkel proti nam in nas ni mogla zavohati.

Tedaj je eden izmed tovarišev, ki je imel nahod, kihnil. To so ujela ušesa vodnice. Zacepetala je s sprednjo nogo ob skalo, zabrlizgala skozi nos, nato pa se spustila v beg in za njo ves trop.

Lovci so se z dolgimi nosovi vrnili nazaj v dolino in nesrečni tovariš, ki je kihnil, je moral celo pot poslušati njihove očitke. Mislim, da prehlajenih poslej niso več jemali s seboj.

Janja Zibler, 7.a

